

KACPER GÓRSKI

 <https://orcid.org/0000-0002-2400-073X>
Uniwersytet Jagielloński w Krakowie

„Appellatio omnis a sententia iudicis fieri debet. W pięćsetną rocznicę ustanowienia w Polsce apelacji (1523–2023)” (Kraków, 6–7 czerwca 2023 r.)

Keywords: *Formula processus*, appeal, appeal proceedings, General Diet, conference

Słowa kluczowe: *Formula processus*, apelacja, postępowanie odwoławcze, sejm walny, konferencja naukowa

17 grudnia 2023 r. minęło pięćset lat od zakończenia obrad sejmu piotrkowskiego, podczas którego uchwalono *Formulam processus* – ustawę mającą za zadanie uprościć, zunifikować i skodyfikować postępowanie sądowe przed sądami prawa ziemskiego. Choć ten liczący sto jedenaście przepisów akt nie zrealizował wszystkich postawionych przed nim celów, to niewątpliwie stał się normatywnym fundamentem procesu ziemskiego i ze względu na nieudane starania o kodyfikację prawa polskiego pozostał takim do końca istnienia Rzeczypospolitej. Jednym z ważniejszych postanowień „Formuły procesu” było wprowadzenie do procedury sądowej instytucji apelacji, która w założeniu twórców miała zastąpić dotychczasową mocję, czyli ruszenie (naganę) sędziego.

Tym samym miniony rok przyniósł okrągłą, pięćsetną rocznicę ustanowienia w prawie polskim (ziemskim) apelacji jako podstawowego środka odwoławczego od dekretu sędziego. Jubileusz dał asumpt do zorganizowania na Uniwersytecie Jagiellońskim konferencji poświęconej apelacji, innym środkom i postępowaniu odwoławczemu w ujęciu historycznym i współczesnym. Wydarzenie było wspólną inicjatywą SSA Rafała Dzyra, Prezesa Sądu Apelacyjnego w Krakowie, oraz prof. dr. hab. Jerzego Pisulińskiego, dziekana Wydziału Prawa i Administracji UJ. Ze strony Wydziału za organizację odpowiedzialni pracownicy Zakładu Historii Prawa Polskiego oraz Katedry Powszechnej Historii Państwa i Prawa, a działania koordynował dr Kacper Górski.

Konferencja odbyła się 6–7 czerwca 2023 r. w Auli Collegium Novum Uniwersytetu Jagiellońskiego. Wygłoszono łącznie dwanaście referatów. Pierwszy dzień poświęcony był historii apelacji, środków i postępowania odwoławczego w Polsce przedrozbiorowej, na ziemiach polskich pod zaborami oraz w okresie międzywojennym. Obrady otworzył dziekan WPiA UJ, prof. dr hab. Jerzy Pisuliński, będący także honorowym patronem wydarzenia. Referaty historycznoprawne wygłosili kolejno: prof. dr hab. Wacław Uruszczak („*Formula processus* z 1523 roku”), dr hab. Adam Moniuszko („Środki odwoławcze w staropolskim procesie ziemskim”), dr Kacper Górski („Postępowanie odwoławcze w staropolskim procesie ziemskim”), prof. dr hab. Marian Mikołajczyk („Środki i postępowanie odwoławcze w dawnym prawie miejskim”), prof. dr hab. Andrzej Dziadzio („Udział Wydziału Prawa Uniwersytetu Jagiellońskiego w postępowaniu odwoławczym w okresie Wolnego Miasta Krakowa [1817–1833]”), dr Jakob Maziarz („Środki odwoławcze na ziemiach polskich w okresie zaborów i w II Rzeczypospolitej”). Obrady moderowali pracownicy Zakładu Historii Prawa Polskiego UJ dr hab. Izabela Lewandowska-Malec, prof. UJ oraz dr hab. Grzegorz M. Kowalski, który podsumował pierwszy dzień konferencji.

Po wysłuchaniu wykładów uczestnicy mieli możliwość zwiedzenia dwóch oddziałów Muzeum Narodowego w Krakowie – Muzeum im. Emeryka Hutten-Czapskiego oraz Muzeum Stanisława Wyspiańskiego. Zwieńczeniem pierwszego dnia była uroczysta kolacja zorganizowana przez Sąd Apelacyjny w Krakowie.

Drugi dzień konferencji poświęcony był współczesnym problemom postępowania odwoławczego. Historycy prawa ustąpili pola dogmatykom – naukowcom i praktykom prawa. Obrady otworzył SSA Rafał Dzyr, Prezes SA w Krakowie, a po nim wystąpili: dr hab. Radosław Flejszar („Wniesienie i cofnięcie apelacji jako przejawy zasady dyspozycyjności”), SSR del. do SA dr Mariusz Sorysz („Orzeczenie Sądu II instancji – zagadnienia wybrane”), dr Józef Forystek („Środki odwoławcze w sprawach cywilnych z perspektywy adwokata”), SSA dr hab. Barbara Nita-Światłowska, prof. UEK („Orzekanie kasatoryjne sądu karnego w postępowaniu odwoławczym”), dr Małgorzata Malczyk („Nowe fakty i dowody w postępowaniu apelacyjnym”) i SSO dr Tomasz Kozioł, Prezes SO w Tarnowie („Między prawem do rzetelnego procesu a efektywnością postępowania apelacyjnego. Czy i jak możemy usprawnić postępowanie odwoławcze w sprawach karnych”). Konferencję podsumowali i obrady zamknęli SSA Rafał Dzyr, Prezes SA w Krakowie oraz prof. dr hab. Andrzej Dziadzio, kierownik Katedry Powszechnej Historii Państwa i Prawa UJ.

Podczas obu dni w obradach uczestniczyło liczne grono słuchaczy. Dużą część stanowili zaproszeni sędziowie, tak aktywni, jak i w stanie spoczynku. Wydarzenie stanowiło świetną okazję do spotkania i dyskusji przedstawicieli środowiska naukowego (dogmatyków i historyków prawa) i sędziowskiego. Nagrania wygłoszonych referatów zostały opublikowane w serwisie YouTube¹.

¹ <https://www.youtube.com/playlist?list=PL-NVyw2gVD2f90iaHrO8NtWQt6lk2mVUy> (dostęp: 31.03.2024).

Konferencja została sfinansowana ze środków Wydziału Prawa i Administracji w ramach Programu Strategicznego Inicjatywa Doskonałości w Uniwersytecie Jagiellońskim.

The conference has been supported by a grant from the Faculty of Law and Administration under the Strategic Programme Excellence Initiative at Jagiellonian University.